

Spis treści

PRZEDMOWA	17
1. W nauce	35
· 1. Początki	37
Jacek Krusiński (1766 – po 1847) Rozprawa o dostrzeżeniach meteorologicznych [fragmenty]	
· 2. Jeografia czyli Opisanie matematyczne i fizyczne ziemi	43
Jan Śniadecki (1756–1830) Trąby napowietrzne, ich początek i skutki okropne	
· 3. Grad we Francji	48
Delcross – kapitan królewskiego korpusu inżynierów geografów Postrzeżenia nad gradem, spadłym w Bacconière	
· 4. Zorze polarne w Warszawie	52
Jan Baranowski (1800–1879) Obserwacje zorzy północnej czynione w Warszawie w r. 1770–1842	
· 5. Ciepła zima w Warszawie (1843)	61
Jan Baranowski (1800–1879) Porównanie pór zimowych lat poprzednich z zimą tegoroczną pod względem temperatury [fragment]	
· 6. Pogoda i zdrowie	65
Józef Bychowiec (1778–1845) Sztuka zapobiegania chorobom [fragment]	
· 7. Pogoda i księżyc	69
Jan Baranowski (1800–1879) O wpływie księżyca na atmosferę ziemską	

· 8. Przewidywanie pogody	73
Wojciech Jastrzębowski (1799–1882)	
Przepowiednie pogody, słyty, wiatru i innych zmian powietrza	
· 9. Nieco historii	92
Jan Baranowski (1800–1879)	
Przedmowa tłumacza [fragmenty]	
11. W prasie	103
· 10. Sposób na grad	105
„Gazeta Warszawska” 1812	
· 11. Ostra wiosna 1812	106
„Gazeta Warszawska” 1812	
· 12. Niezwyczajne deszcze	107
„Dziennik Wileński” 1821	
· 13. Nietypowe wstrząsy ziemi	108
„Gazeta Krakowska” 1823	
· 14. Luksusowy pojazd zimowy	110
„Kurier Warszawski” 1827	
· 15. Niestąła Wisła	111
„Gazeta Warszawska” 1832	
· 16. Nowoczesne parasole	112
„Powszechny Pamiętnik Nauk i Umiejętności” 1835	
· 17. Niebezpieczna wilgoć greckiego powietrza	113
„Powszechny Pamiętnik Nauk i Umiejętności” 1835	
· 18. Wielka powódź na Powiślu	114
„Kurier Warszawski” 1844	
· 19. Kometa w Warszawie	120
„Kurier Warszawski” 1844	
· 20. Łagodny klimat warszawski	121
„Kurier Warszawski” 1853	

· 21. Kronika burz i ulew „Gazeta Narodowa” 1864	122
· 22. Prorocy od pogody „Gazeta Narodowa” 1864	123
· 23. Dwie zimy: 1821/22 – 1829/30. „CZAS” 1866 Historia zimy r. 1821 na 1822.	125
III. Na co dzień	129
· 24. Tułacze lata poety Juliusz Słowacki (1809–1849) Listy do matki [fragmenty]	131
· 25. Rok 1834 we Francji Julian Ursyn Niemcewicz (1757–1841) Pamiętnik. Dziennik pobytu za granicą [fragmenty]	142
· 26. Rok 1839–1840 w Berezowie Ewa Felińska (1793–1859) Wspomnienia z podróży do Syberii, pobytu w Berezowie i w Saratowie [fragmenty]	154
· 27. Lata 1861–1864 w Krakowie Ambroży Grabowski (1782–1868) Kronika domowa [fragmenty]	165
· 28. Francuskie lato Klementyna z Tańskich Hoffmanowa (1798–1845) Pamiętniki [fragment]	186
· 29. Wiosna na Ukrainie Aleksander Jełowicki (1804–1877) Wspomnienia [fragment]	188
· 30. Syberyjska zima Deotyma – Jadwiga Łuszczewska (1834–1908) Pamiętnik [fragment]	190

iv. W podróży	191
· 31. Przez poleskie błota Ewa Felińska (1793–1859) Pamiętniki z życia [fragmety]	193
· 32. W śnieżnej zawiei Józef Ignacy Kraszewski (1812–1887) Wspomnienia Polesia, Wołnyia i Litwy [fragment]	203
· 33. Zwodnicze ciepło Ekaterynburga Ewa Felińska (1793–1859) Wspomnienia z podróży do Syberii [fragmety]	205
· 34. Burza na rzece Ewa Felińska (1793–1859) Wspomnienia z podróży do Syberii [fragmety]	207
· 35. Wichura i rzeka Ewa Felińska (1793–1859) Wspomnienia z podróży do Syberii [fragmety]	208
· 36. W zamieci Teodor Tomasz Jeż (1824–1915) Od kolebki przez życie [fragment]	212
· 37. Na skrótę przez rzekę Teodor Tomasz Jeż (1824–1915) Od kolebki przez życie [fragment]	214
· 38. Droga przez przereńbel Teodor Tomasz Jeż (1824–1915) Od kolebki przez życie [fragment]	217
· 39. Na saniach w błocie Teodor Tomasz Jeż (1824–1915) Od kolebki przez życie [fragment]	219
· 40. Wypadek zimowy Teodor Tomasz Jeż (1824–1915) Od kolebki przez życie [fragment]	221

- 41. Śnieżycą na morzu 222
Teodor Tomasz Jeż (1824–1915)
Od kolebki przez życie [fragmenty]
- 42. Zima w Konstantynopolu 223
Teodor Tomasz Jeż (1824–1915)
Od kolebki przez życie [fragment]
- 43. Przeciw żywołom i żandarm nie pomoże 224
Deotyma – Jadwiga Łuszczewska (1834–1908)
Pamiętnik [fragment]
- 44. Przez wezbrane rzeki 226
Deotyma – Jadwiga Łuszczewska (1834–1908)
Pamiętnik [fragment]
- 45. Zamieć i mróz 227
Deotyma – Jadwiga Łuszczewska (1834–1908)
Pamiętnik [fragment]

- v. Na wojnie 229**
- 46. Rok 1812. Od Możajska do Smoleńska 231
Franciszek Gajewski (1792–1868)
Pamiętniki [fragment]
- 47. Rok 1812. Berezyna 236
Franciszek Gajewski (1792–1868)
Pamiętniki [fragment]
- 48. Rok 1812. Od Berezyny do Wilna 240
Józef Grabowski (1791–1881)
Pamiętniki wojskowe [fragment]
- 49. Rok 1831. Przed wymarszem w Warszawie 244
Ludwik Jabłonowski (1810–1887)
Złote czasy i wywczasy. Pamiętnik szlachcica
z pierwszej połowy XIX wieku

· 50. Rok 1831. Wisła i Moskale Julian Ursyn Niemcewicz (1757–1841) Dziennik rewolucji [fragmenty]	245
· 51. Rok 1849. Na Węgrzech od zimy do lata Teodor Tomasz Jeż (1824–1915) Od kolebki przez życie [fragmenty]	252
· 52. Rok 1863. Zima i powstanie w oczach Francuza Jules Labbé (18...– 18...?) Zima w Polsce	256
vi. Przyjemności	259
· 53. Radości szkolnego wieku Aleksander Jełowicki (1804–1877) Wspomnienia [fragmenty]	261
· 54. Wiosna nad Berezyną Ewa Felińska (1793–1859) Pamiętniki z życia [fragment]	263
· 55. Pierwsze świadome spotkanie z wiosną Teodor Tomasz Jeż (1824–1915) Od kolebki przez życie [fragment]	265
· 56. Świt na Łopienniku Zygmunt Kaczkowski (1825–1896) Mój pamiętnik z lat 1833–1843 [fragment]	267
· 57. Alpejskie widoki Klementyna z Tańskich Hoffmanowa (1798–1845) Pamiętniki [fragmenty]	269
· 58. Pierwszy śnieg w Londynie. Aleksander Chodźko (1804–1891) List do Adama Mickiewicza z 13 1 1842 [fragment]	270
· 59. Urok wiosny Klementyna z Tańskich Hoffmanowa (1798–1845) Pamiętniki [fragmenty]	271

· 60. Letnia kąpiel	272
Ewa Felińska (1793–1859)	
Pamiętniki z życia [fragment]	
· 61. Jesień w Krakowie. Rok 1862	279
Ambroży Grabowski (1782–1868)	
Kronika domowa [fragment]	
· 62. Ślizgawka w porcie królewieckim	281
Wincenty Pol (1807–1872)	
Obrazy z życia i natury [fragmenty]	
· 63. Zima w lwowskim dworku Fredry	283
Maria z Fredrów Szembekowa (1862–1937)	
Niegdyś... Wspomnienia moje o Aleksandrze Fredrze [fragment]	
· 64. Z rozmów o pogodzie	285
August Wilkoński (1805–1852)	
O piorunach. Dwa nadzwyczaj prawdziwe zdarzenia.	
· 65. Karnawałowe kreacje pogodowe	290
Gabriela z Guntherów Pużynina (1815–1869)	
W Wilnie i dworach litewskich [fragment]	
vii. Zjawiska niezwykle i ekstremalne	291
· 66. Susza 1811	293
Julian Ursyn Niemcewicz (1757–1841)	
Pamiętniki 1811–1820 [fragment]	
· 67. Petersburg pod wodą	294
Tadeusz Bułharyn (1789–1859)	
List do przyjaciela o powodzi St. Petersburgu dnia 7 listopada 1824 roku [fragment]	
· 68. Wielka susza i nawałnica	300
Wincenty Pol (1807–1872)	
Obrazy z życia i natury [fragmenty]	

· 69. Mroźna zima 1829/30 Julian Ursyn Niemcewicz (1757–1841) Pamiętniki z 1830–1831 roku [fragmenty]	313
· 70. Promień słońca na pomniku Kopernika Julian Ursyn Niemcewicz (1757–1841) Pamiętniki z 1830–1831 roku [fragmenty]	315
· 71. Mistyczna zorza syberyjska Ewa Felińska (1793–1859) Wspomnienia z podróży do Syberii [fragmenty]	317
· 72. Londyńska mgła Aleksander Chodźko (1804–1891) List do Adama Mickiewicza z 2 stycznia 1842 [fragment]	320
· 73. Alpejski lodowiec Klementyna z Tańskich Hoffmanowa (1798–1845) Pamiętniki [fragmenty]	321
· 74. Kry i lody Bałtyku Wincenty Pol (1807–1872) Obrazy z życia i natury [fragmenty]	322
· 75. Wietrzny klimat stepu Wincenty Pol (1807–1872) Obrazy z życia i natury [fragmenty]	325
· 76. Śnieżca angielska Franciszek Bagieński (1830–1909) Wspomnienia starego Wołyniaka [fragment]	328
viii. Przesady	337
· 77. Murzyn i burza Teodor Tomasz Jeź (1824–1915) Od kolebki przez życie [fragment]	339

· 78. Ludowe zabobony	340
Łukasz Gołębiowski (1773–1849)	
Lud Polski, jego zwyczaje, zabobony [fragmenty]	
· 79. Sybiracy i złe moce	343
Ewa Felińska (1793–1859)	
Wspomnienia z podróży do Syberii, pobytu w Berezowie i w Saratowie [fragmenty]	
· 80. Morze Czarne na Polesiu	345
Józef Ignacy Kraszewski (1812–1887)	
Wspomnienia Polesia, Wołynia i Litwy [fragment]	
· 81. Przepowiednie z kalendarza	347
Józef Unger (1817–1874)	
Kalendarz gminny z prognostykami o urodzajach [fragmenty]	
· 82. Złowieszczy księżyc	355
Teodor Tomasz Jeż (1824–1915)	
Od kolebki przez życie [fragment]	
· 83. Wiejskie gusła i wróżby	357
Bieroński Wincenty (kierownik szkoły ludowej w Poroninie)	
Czary i zabobony wobec religii i nauk przyrodniczych [fragment]	
SPIS ILUSTRACJI	359
ILUSTRACJE	363